

**O‘ZBEKISTONDA LOGISTIKADA KADRLAR VA TA’LIM MASALASI:
DOLZARB MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI**

Maratova Ulzada Juginis qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Menejment” fakulteti LG-51/24 guruhi talabasi

ulzadamaratova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezisda O‘zbekistonda logistika sohasida kadrlar tayyorlash va ta’lim tizimining bugungi holati hamda rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Shuningdek, logistikaning zamonaviy iqtisodiyotdagi strategik o‘rni, malakali mutaxassislariga bo‘lgan ehtiyoj va ta’lim tizimini modernizatsiya qilish zarurati yoritiladi.

Kalit so‘zlar: logistika, kadrlar tayyorlash, ta’lim tizimi, raqamli iqtisodiyot, transport-logistika infratuzilmasi, O‘zbekiston.

Аннотация. В данном тезисе анализируется современное состояние и перспективы развития системы образования и подготовки кадров в сфере логистики в Узбекистане. Также освещаются стратегическая роль логистики в современной экономике, потребность в квалифицированных специалистах и необходимость модернизации образовательной системы.

Ключевые слова: логистика, подготовка кадров, система образования, цифровая экономика, транспортно-логистическая инфраструктура, Узбекистан.

Abstract. This thesis analyzes the current state and development prospects of the education and personnel training system in the field of logistics in Uzbekistan. It also highlights the strategic role of logistics in the modern economy, the demand for qualified specialists, and the necessity of modernizing the educational system.

Keywords: logistics, personnel training, education system, digital economy, transport and logistics infrastructure, Uzbekistan.

Kirish

Globalashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida logistika iqtisodiyotning eng muhim strategik tarmoqlaridan biriga aylandi. Bugungi kunda logistika nafaqat transport va tashish jarayonlarini tashkil etish bilan cheklanadi, balki ta’minot zanjirini boshqarish, ombor xo‘jaligi faoliyati, axborot oqimlari, zaxiralarni rejalashtirish va xizmatlar sifatini muvofiqlashtirish kabi murakkab jarayonlarni ham o‘z ichiga oladi. Aynan shu jihatlari bilan logistika ishlab chiqarish va iste’mol o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni ta’minlovchi muhim mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi.

Shu nuqtai nazardan, logistika sohasining samarali faoliyati, avvalo, yuqori malakali kadrlar mavjudligiga bevosita bog'liqdir. Zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lmagan mutaxassislar sharoitida hatto eng rivojlangan infratuzilma ham kutilgan samarani bermaydi. O'zbekistonda logistika tizimini rivojlantirish jarayonida kadrlar tayyorlash va ta'lim sifatini oshirish masalasi eng dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanib, u milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Logistikaning iqtisodiyotdagi o'rni va kadrlar omili. Zamonaviy iqtisodiyotda logistika ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mahsulot aylanishini tezlashtirish va bozor raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Iqtisodchi olimlar ta'kidlaganidek, logistika xarajatlari yalpi ichki mahsulotning salmoqli qismini tashkil etadi va ularni samarali boshqarish iqtisodiy o'sishga bevosita ta'sir ko'rsatadi¹. Logistika tizimi qanchalik mukammal bo'lsa, mahsulot tannarxi shunchalik pasayadi va korxonalar bozor sharoitida ustunlikka ega bo'ladi.

Bu jarayonda logistika mutaxassislarning kasbiy bilimi, tahliliy fikrlashi, strategik rejalashtirish qobiliyati va raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalari hal qiluvchi ahamiyatga ega. Logistika jarayonlarida yuzaga keladigan muammolarni tezkor va to'g'ri hal qilish aynan inson kapitali salohiyatiga bog'liqdir.

O'zbekiston sharoitida transport-logistika infratuzilmasi izchil kengayib borayotgan bir paytda, sohada ishlaydigan mutaxassislar soni va sifati infratuzilma rivojiga mos ravishda yetarli darajada o'sib bormayapti. Bu esa logistika tizimi samaradorligining pasayishiga, tashish muddatlarining cho'zilishiga va xarajatlarning ortishiga olib kelmoqda. Shuning uchun kadrlar omilini kuchaytirish logistika sohasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

O'zbekistonda logistika kadrlarini tayyorlash tizimi. O'zbekistonda logistika sohasi uchun kadrlar asosan oliy ta'lim muassasalarida «Iqtisodiyot», «Menejment», «Transport logistikasi», «Ta'minot zanjirini boshqarish» kabi yo'nalishlar orqali tayyorlanadi. Ushbu yo'nalishlar doirasida talabalarga logistikaning nazariy asoslari, boshqaruv mexanizmlari va iqtisodiy jarayonlari o'rgatiladi.

Iqtisodiy adabiyotlarda ta'lim tizimining asosiy vazifasi bozor talablariga javob beradigan raqobatbardosh mutaxassislarni yetishtirish ekani alohida ta'kidlanadi². Shu bilan birga, ta'lim jarayoni real iqtisodiy muhit bilan uyg'unlashgan bo'lishi lozim.

Biroq amaliyot shuni ko'rsatadiki, ta'lim jarayoni ko'p hollarda nazariy bilimlarga ortiqcha e'tibor qaratib, amaliy ko'nikmalarni yetarli darajada shakllantirmaydi. Logistika kabi amaliy sohaga xos bo'lgan bu muammo

¹ Abdullayev A.R. Logistika asoslari. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2019. – 45–47-betlar.

² Qodirov A.A. **Mehnat bozori va kadrlar tayyorlash tizimi.** – Toshkent: Fan, 2018. – 62–65-betlar.

bitiruvchilarning mehnat bozoriga moslashuvini qiyinlashtiradi va ish beruvchilar tomonidan qo‘shimcha tayyorlov zaruratini keltirib chiqaradi.

Ta’lim va mehnat bozori o‘rtasidagi uzilish muammosi. O‘zbekistonda logistika sohasidagi asosiy muammolardan biri ta’lim muassasalari bilan ish beruvchilar o‘rtasidagi hamkorlikning yetarli emasligidir. Iqtisodiy tadqiqotlarda ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasi past bo‘lgan davlatlarda kadrlar samaradorligi ham past bo‘lishi qayd etiladi³.

Logistika kompaniyalari amaliyotni chuqur biladigan, xalqaro standartlardan xabardor va zamonaviy raqamli tizimlar bilan ishlay oladigan mutaxassislarga ehtiyoj sezmoqda. Biroq ko‘pgina yosh mutaxassislar WMS, TMS, ERP kabi tizimlar bilan ishlash tajribasiga ega emasligi sababli, ish jarayoniga moslashishda qiyinchiliklarga duch keladi.

Mazkur uzilish logistika sohasida kadrlar tayyorlash tizimini qayta ko‘rib chiqish va ta’lim mazmunini mehnat bozori talablariga moslashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida logistika ta’limi. Raqamli transformatsiya logistika sohasiga ham chuqur kirib kelmoqda. Elektron hujjat aylanishi, GPS monitoring, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data) va avtomatlashtirilgan ombor tizimlari logistika jarayonlarini tubdan o‘zgartirmoqda. Bunday sharoitda logist mutaxassislardan yangi bilim va ko‘nikmalar talab etiladi.

O‘zbekistonlik olimlar ta’kidlaganidek, raqamli iqtisodiyot sharoitida ta’lim mazmunini yangilash strategik zarurat hisoblanadi. Shu sababli logistika ta’limida axborot texnologiyalari, tahliliy dasturlar, raqamli modellashtirish va keys-stadi usullarini keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi⁴.

Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash. Logistika sohasida faqatgina oliy ta’lim emas, balki malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimi ham muhim o‘rin tutadi. Iqtisodiy adabiyotlarda umrboqiy ta’lim konsepsiyasi zamonaviy mehnat bozorining asosiy talabi sifatida ko‘rsatiladi⁵.

O‘zbekistonda qisqa muddatli kurslar, treninglar va korporativ ta’lim dasturlarini rivojlantirish logistika sohasidagi kadrlar sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, amaliy mashg‘ulotlarga asoslangan ta’lim shakllari mutaxassislarning kasbiy salohiyatini kuchaytiradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda logistikada kadrlar va ta’lim masalasi mamlakat iqtisodiy rivoji bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan dolzarb yo‘nalish hisoblanadi. Samarali logistika tizimini shakllantirish uchun zamonaviy bilimlarga

³ ahmonov Sh.Sh. *Zamonaviy iqtisodiyotda ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020. – 73–76-betlar.

⁴ Nabiyev O.N. *Raqamli iqtisodiyot va uning rivojlanish istiqbollari*. Toshkent: O‘qituvchi, 2017. – 88–91-betlar.

⁵ Karimov I.A. *O‘zbekiston iqtisodiy islohotlar yo‘lida*. Toshkent: O‘zbekiston, 2015. – 112–115-betlar.

ega, amaliy ko‘nikmalari rivojlangan va raqamli texnologiyalarni puxta o‘zlashtirgan mutaxassislar tayyorlash zarur.

Buning uchun ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, oliy ta’lim muassasalari va ish beruvchilar o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, shuningdek, malaka oshirish va qayta tayyorlash mexanizmlarini rivojlantirish ustuvor vazifa bo‘lib qolmoqda. Mazkur yo‘nalishlarda amalga oshiriladigan izchil islohotlar logistika tizimi samaradorligini oshirishga, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini mustahkamlashga va O‘zbekistonning xalqaro bozordagi mavqeini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Abdullayev A.R. *Logistika asoslari*. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2019. – 45–47-betlar.
2. Qodirov A.A. *Mehnat bozori va kadrlar tayyorlash tizimi*. Toshkent: Fan, 2018. – 62–65-betlar.
3. Rahmonov Sh.Sh. *Zamonaviy iqtisodiyotda ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasi*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020. – 73–76-betlar.
4. Nabiyeu O.N. *Raqamli iqtisodiyot va uning rivojlanish istiqbollari*. Toshkent: O‘qituvchi, 2017. – 88–91-betlar.
5. Karimov I.A. *O‘zbekiston iqtisodiy islohotlar yo‘lida*. Toshkent: O‘zbekiston, 2015. – 112–115-betlar.